

זה הדדריך

زوهدريخ ZO HADEREKH

גיליון 14, 2 באפריל 2014

הגז הטבעי שייך לנו

במקום לדאוג לטובת הציבור, פועלת הממשלה להזרמת מיליארדי השקלים מרווחי הגז לכיסים פרטיים

ומפוקחים. כדי שכל הדברים האלה יקרו, נדרשת שקיפות מלאה של כל תנאי העסקה.

פעילים להגנת הסביבה – מארגון "מגמה ירוקה" ומארגונים אחרים – התארגנו בשבוע שעבר להפעלת לחץ ציבורי על מקבלי ההחלטות. הפעילים יזמו "הפגנת רשת" בעמוד הפייסבוק של שר האוצר יאיר לפיד, ועודדו גולשים לשאול שם שאלות לגבי מודל המיסוי המוצע, המקל על תאגידי הגז. עוד שאלו הגולשים לגבי הצו שהוציא הממונה על ההגבלים העסקיים, המאפשר לחברות אנרגיה – דוגמת חברת דלק של הטייקון יצחק תשובה – להחזיק בבעלותן הן את מאגר הגז "לויתן" והן את מאגר הגז "תמר", ובכך להפוך מונופול בתחום אספקת הגז הטבעי.

הלחץ נשא פרי, והחתימה על ההסכם נדחתה. מנכ"ל חברת וודסייד ומנכ"ל חברת נובל אנרג'י, שהגיעו ארצה במיוחד כדי לחתום על העסקה, עזבו מבלי שהעסקה נחתמה (27.3), לאחר שנתגלעה מחלוקת בינם לבין רשות המיסים.

לו רווחי הגז היו מושקעים לרווחת כלל הציבור, היו עומדים לרשותנו מיליארדי שקלים. אלה יכלו לשמש לבניית דיור ציבורי, להגדלת שכר המורות בבתי-הספר והאחיות בבתי-החולים, להפחתת שכר הלימוד באוניברסיטאות, לפיתוח התחבורה הציבורית ביישובים הערבים, ועוד. אולם במקום זאת, בוחרת ממשלת הימין לשרת את האדון האמיתי, שהוא אינו הציבור בישראל, אלא מעמד בעלי ההון. לכן הלקח החשוב הנלמד מהמחאה הציבורית נגד ההחלטה הזו הוא שהטייקונים אינם כל יכולים, וכי כאשר אזרחים מתארגנים, בכוחם להכשיל את התכניות של בעלי ההון.

ביקורת רבה נמתחה על כוונת הממשלה למכור רבע ממאגר הגז הטבעי "לויתן", הטמון במי החופים של ישראל, לידי תאגיד וודסייד האוסטרלי תמורת 2.7 מיליארד דולר. פעילים להגנת הסביבה טוענים כי כוונת משרד האנרגיה להעניק את החזקה במאגר לתאגיד עוד בטרם נקבעו באופן מלא היבטים רבים של העסקה, דוגמת המיסוי על הייצוא, הפיקוח על המחירים והבטחת העדיפות לשוק המקומי בעת הצורך.

ח"כ **דב חנין** (חד"ש), יו"ר השדולה הסביבתית-חברתית של הכנסת, שלח מכתב לשר האנרגיה, בו כתב כי: "עולה חשש כבד כי ההחלטות הדרמטיות בעניין משק האנרגיה, אשר להן השלכות רחבות בשאר תחומי החיים

בישראל, מתקבלות ללא שקיפות, ללא כל דיון ציבורי, ללא דיון בכנסת, ואף באופן בלתי חוקי. נראה שהן נקבעות תחת לחצייהם של חברות זרות ובמסגרת הזמן הקצובה שהן מכתבות. משרד האנרגיה שומר תחת

חיסיון את התנאים לעסקה הגדולה בתולדות המדינה. לא ראוי כי החלטה כה גורלית תתקבל במחשכים, מבלי לערב את הציבור והכנסת."

לדבריו, "אסור לאפשר מונופול במשק הגז שיישלט בידי אינטרסים כלכליים זרים. לפני חתימת העסקה, חיוני להבטיח הסדרי מיסוי שלא יותירו לישראל רק מעט פירוורים מעוגת הרווחים העצומים. חיוני להבטיח, בנוסף, שצרכי המשק הישראלי יזכו תמיד, כולל במצבי חירום, לעדיפות על פני האינטרסים הכלכליים של היוזמים. וחיוני להבטיח, לבסוף, שמחירי הגז למשק הישראלי יהיו נמוכים

מכתבים למערכת

לא בעיה דורית, אלא בעיה חברתית

אחרי כל מקרה של אונס קבוצתי, ניצול מיני ואלימות נוער, חוזרת על עצמה הקינה בדבר "הדור האבוד" – ילדי הפייסבוק ומסכי הפלזמה – שאבדו ערכיהם. יוצא מהקינה, כי איכשהו גישה לוואטסאפ (לפי ווינט) היא שמובילה בני נוער לאנוס, והערצה לכוכבי ריאליטי (לפי שר החינוך שי פירון) היא שמובילה לניצול שיטתי של בת 13. איזה יופי שבכל דור, בכל פעם מחדש, אפשר להתלונן ולטעון שהצעירים מאיתנו איבדו את הערכים.

אומרים לנו ש-"אונס לא היה קיים לפני עשור או שניים, איך ייתכן בכלל? בכלל לא הייתה אז טכנולוגיה". עוד מציעים לנו להתעלם מהצדדים החיוביים של המציאות לתוכה הדור הזה גדל. למשל, מכך שהאינטרנט מאפשר גם קבוצות תמיכה, דיון פתוח ורחב, והודמנות לחשיפה אנונימית של סיפורי תקיפה מינית. במקום זאת, מסבירים לנו שזה שונה ממה שהיה קודם, ולכן זו בעיה של דור.

איזו הדחקה נפלאה המאפשרת לכן כספית ולשי פירון ולהוא מהמכולת ולזה שבמונית ולטוקבקסט בפייסבוק ולאלה שלפעמים גם יושבים בקצה השולחן בארוחת שישי, לצקצק ולחשוב ש-"בזמני לא היו עושים דברים כאלה". זאת כאשר אותו ניצול שיטתי של נשים מתקיים כבר דורות על גבי דורות, ובכל פעם המבוגר האחראי רוחץ את ידיו מול העם, ואומר כי הוא נקי מדם.

דן קופר, חיפה

רשות השידור והרשות לשדר

בעת האחרונה, כפי שקורה אחת לכמה זמן, שוב מועלה הרעיון בדבר סגירת רשות השידור. יש הגיון מסוים מאחורי הצעה זו: התקציב של רשות השידור איננו צנוע, אולם אחוזי הצפייה – צנועים בהחלט. ההיגיון הקפיטליסטי – המבקש לצמצם הוצאות של המדינה לטובת הציבור – גורס כי את רשות השידור יש לסגור. אך למרבה הצער, ההיגיון הזה מוביל להחשכת המסכים, ובכך – להחשכת העתיד.

מרבית התכנים המשודרים בערוצי הטלוויזיה המסחריים הם רדודים. ערוצים אלה מתארים עד כמה החיים עם כסף יכולים להיות יפים יותר, ומציעים לצופים דרכים "פשוטות" להגיע לשם. הם הרי אינם יכולים לחלק לכל אחד מהצופים מיליון שקלים. רק אחד למיליון יכול, אולי, לזכות במיליון בתוכנית ריאליטי, ולכן חלומות השווא שהטלוויזיה המסחרית מטפחת בקרב הצופים, לא צפויים להתגשם. אומנם הערוצים המסחריים מפיקים גם סדרות מקור, אבל אין להתפלא על כך, שכן הכסף שערוצים אלה מציעים ליוצרים, עולה בהרבה על מה שיכולה רשות השידור להציע.

אם רוצים באמת לחסוך בכסף – עדיף לסגור את הערוצים המסחריים. שהרי, ביטול הטלוויזיה המסחרית יביא לחסכון כיס אצל הצופים, אשר מדורבנים – בידי הפרסומות הרבות – להגדיל את הוצאותיהם ולשקוע בתרבות של צריכה, במרוץ אחר סגנון חיים יקר שנשקף לעיניהם על המסך.

אם יחזור כובד המשקל אל השידור הציבורי, יוכלו ילדי ישראל לצפות בתכנים שאורכם עולה על דקה וחצי, וביטול תכניות הריאליטי יזכיר לאנשים, שאין פתרונות אינסטנט לבעיות החיים, וכדי להשיג דברים – צריך להתאמץ.

יוסי ס.

דברים בשם אומרם

מטרת חוק המשילות

"חלפה שעה מהחלטתו של בית המשפט להרשיע את ח"כ מוחמד ברכה באשמת תקיפה של אזרח, וכל שוחרי זכויות האדם מילאו פיהם סושי. אני מקווה שבעזרת חוק המשילות, בכנסת הבאה נפטר מברכה, ומעוד כמה מרעיץ בישיין". (ח"כ שולי מועלם, הבית היהודי, "ערוץ 7", 23.3)

אנשים מסתובבים בכל מיני מקומות

"אנשים מסתובבים בעולם ורואים חוקים להגנת הצרכן, ואז מלחששים על אוזני חברי הכנסת שלא מצטיינים בשכל רב, והם מחוקקים חוקים".

(הראל ויזל, מנכ"ל חברת ההלבשה "פוקס",

"ידיעות אחרונות", 14.3)

משקיף ולא דווקא מהצד

"[באוקראינה] כל המפלגות לאומניות ויש בתוכן אישים אנטישמיים. למה, בישראל אין מפלגות לאומניות – כמו ישראל ביתנו והבית היהודי?".

(העיתונאי לב אבניסי, ששימש משקיף ישראלי במשאל העם

שנערך בקרים תחת חסות רוסית, "ידיעות אחרונות", 23.3)

לאסור שביתות כדי לקדם את הפרטה

"עדיף לא לתת תוספות לאנשים שמרוויחים ממילא הרבה, אבל בשביל זה צריכה המערכת הפוליטית לשנות את כללי המשחק, לאסור שביתות בשירותים החיוניים – ואז אולי ניתן יהיה לפתור את העיוות. זה עיוות קשה כשעובדים חזקים ומאורגנים זוכים למשכורות גבוהות בצורה קיצונית – אבל זה יעד חשוב לאפשר רפורמה שתקטין את השאלטר שבידם ותאפשר כניסה של 40% ייצור פרטי".

(מנהל רשות החברות הממשלתיות, אורי יוגב,

מסביר איך להפריט את חברת החשמל, "דה מרקר", 23.3)

עצה של מומחה לשוק ההון... ובחינם!

"אני בטוח שיש עוד נוכלים כמוני. העצה שלי למשקיעים היא: תתרחקו משוק המניות".

(הרמאי הפיננסי האמריקאי ברנרד מיידוף,

אשר נידון ל-150 שנות מאסר, אתר "פוליטיקו", 21.3)

הבעיה של ישראל

"משק עולם שלישי לא יכול להחזיק צבא של עולם ראשון".

(פרופ' דן בן דוד, כלכלן ומנהל מרכז טאוב, "הארץ", 24.3)

ביקורתי ואובייקטיבי, אשר תוצאותיו יסייעו למפלגה, בסופו של דבר, להתגבר על המשבר הנוכחי.

חודשיים של הכנות

עד למועד הוועידה שלא-מן-המניין נותרו חודשיים ימים, בהם צפויות הכנות רבות. עד סוף חודש מארס תושלם כתיבת דו"ח הוועד המרכזי לוועידה. הדו"ח יכלול ניתוחים ומסקנות שגובשו בימי עיון שנערכו לאחרונה, וכן סיכומים של דיונים שהתקיימו בסניפי המפלגה. טיוטת הדו"ח תישלח לחברי הוועד המרכזי, אשר ידונו בו בישיבתם ב-4 באפריל. לאחר עריכת תיקונים, אישור החומר ופרסומו, יקיימו סניפי המפלגה דיונים בדו"ח.

עד ה-1 במאי יושלם מיפקד החברים, וייעשה מאמץ לצרף חברים מהאוניברסיטאות, הן סטודנטים והן בוגרי אוניברסיטאות אשר אינם פעילים במסגרת סניפיהם.

עד ה-15 במאי יקיימו כל הסניפים ישיבות חברים, הן כדי לדון בדו"ח הוועד המרכזי והן כדי לבחור את הצירים לוועידה. מספר הצירים של כל סניף ייקבע לפי גודלו, בהתאם לתוצאות מיפקד החברים.

בחודשיים אלה צפויים להתקיים גם שלושה ימי עיון, שיתקיימו במתכונת דומה לזו של הסמינר המוצלח שערכה לאחרונה המחלקה האיגוד-מקצועית של מק"י. ימי העיון יעסקו בנושאים הבאים: האתגרים העומדים בפני האוכלוסייה הערבית בישראל; הפרויקט הפוליטי המתחדש של מק"י; כלים חדשים לעבודה עם ציבור הצעירים. ימי עיון אלה יהיו פתוחים גם בפני חברי חד"ש ובעלי-בריתה של המפלגה, ולחלקם יוזמנו גם אקדמאים ומומחים.

נציגי מק"י בסמינר בינלאומי של תנועות שמאל במקסיקו

בשבוע שעבר נערך במקסיקו סמינר בינלאומי, שמארגנת מדי שנה מפלגת העובדים המקסיקנית, בו השתתפו גם שני נציגי מק"י: ד"ר **עופר כסיף**, חבר הלשכה הפוליטית וראש המחלקה לקשרי חוץ של המפלגה, ו**הנדיה סע'יר**, חברת הוועד המרכזי. בסמינר נטלו חלק נציגים מ-118 ארגונים, מפלגות ותנועות שמאל מ-39 מדינות.

במסיבת עיתונאים שנערכה בפרלמנט במקסיקו, נשא עופר כסיף דברים בשם מק"י: "בשם המפלגה הקומוניסטית הישראלית, חבריה היהודים והערבים גם יחד, אנו שולחים את ברכותינו ותמיכתנו לעם בוונצואלה ולנשיא ניקולאס מדורו, במאבקם נגד האימפריאליזם האמריקאי ונגד הימין הקיצוני, עושה דברו בוונצואלה פנימה".

כסיף הוסיף: "בשנת 1936 התייחס הנשיא האמריקאי פרנקלין דלאנו רוזוולט לרודן של ניקרגואה, אנסטסיו 'טאצ'ו סומוסה, ואמר: 'הוא בן זונה, אבל הוא שלנו'. מאז ועד היום, 'בני זונות' רבים כבר עבדו בשירות האימפריאליזם האמריקאי, אבל 'דוקטרינת הבן זונה' נשארה כשהייתה: האימפריאליזם מתמיד בחיפושיו אחר 'בני זונות' שישרתו אותו ויקדמו את האינטרסים שלו נגד ריבונותם של העמים, רווחתם וטובתם. במזרח התיכון, מצא לו האימפריאליזם 'טאצ'ו' קבוע – את ממשלות ישראל ואת המשטרים הערבים הריאקציוניים. אסור לאימפריאליזם לנצח – לא במזה"ת ולא באמריקה הלטינית! בסופו של דבר, העמים ינצחו!".

לקראת בירור עמוק

ההכנות לוועידה

שלא-מן-המניין של מק"י

בשבוע שעבר (26.3) התקיימה הישיבה הראשונה של הוועד המכין לקראת הוועידה שלא-מן-המניין של המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י), שתיערך ב-28-30 במאי.

שרף חסאן, חבר הלשכה הפוליטית של מק"י, פתח את הישיבה בסקירה על אודות הדיונים שקיימה הלשכה הפוליטית לקראת הוועידה. לדבריו, הוועד המרכזי החליט על קיום הוועידה מיד לאחר הבחירות לרשויות המקומיות, באוקטובר 2013, אולם הוועידה נדחתה ממארס 2014 לחודש מאי, בשל הבחירות החוזרות לראשות עיריית נצרת.

חסאן הדגיש כי ועידה זו עשויה להיות מהחשובות בתולדות המפלגה. כאשר מנתחים את החולשות בפעילות המפלגתית, אין להקל ראש בהשפעותיהם הניכרות של גורמים חיצוניים, אולם האחריות מחייבת גם התבוננות פנימה, בגורמים הפנים-מפלגתיים שהביאו להיווצרות החולשות. יש לשקוד על התגברות חולשות אלה, כדי לעמוד מול האתגרים החדשים שנוצרים בזירה הפוליטית.

פתיחות והקשבה לדעותיהם של החברים

עוד הוסיף חסאן, כי הלשכה הפוליטית של מק"י פתוחה להקשיב לקולות שונים ולדעות שונות, הן מתוך המוסדות המפלגתיים, הן מקרב בעלי-בריתנו בחד"ש, והן מקרב חברים וחברות אשר מצאו עצמם, מסיבה זו אחרת, מחוץ לשורות המפלגה, אך שמרו על זהותם הרעיונית והפוליטית.

הכשלים שהתגלו במערך הארגוני של המפלגה, הובילו למצב בו חברים רבים אינם מאורגנים ופעילים במסגרות המפלגתיות. זו אחריותה של מק"י לספק את הכלים הארגוניים אשר יאפשרו לשתף חברים אלו בדיונים, להשמיע ביקורת וביקורת עצמית, ולקחת אחריות לקידום עמדות המפלגה, איש-איש בסניפו ובתחום פעילותו.

לכן, אנו נדרשים היום, במצב ייחודי זה, להכיל ולקרב חברים אלו. זה היה השיקול שעמד לנגד עיניה של הלשכה הפוליטית של מק"י, כאשר החליטה לצרף לוועד המכין לקראת ועידת מק"י גם חברים צעירים, שאינם חברים כיום במסודות המרכזיים של המפלגה.

בישיבה התנהל דיון פתוח, נוקב ואחראי, באווירה חברית, ובסופו סוכם כי עלינו להתגבר על דפוסי עבודה מסורתיים, כדי שוועידה זו תהפוך למנוף אמיתי לעבודת המפלגה. סוכם כי אין סתירה בין הדיפת המתקפה מצד כוחות ריאקציוניים וממסדיים נגד מק"י וחד"ש, לבין קיום בירור מעמיק,

איזו מפלגה ואיזו חזית

מאת ניב מיכאלי

למק"י, כמפלגת אוונגרד, יש תפקיד שונה מאוד מהתפקיד אשר מיועד עבור החזית. כך מלמד הניסיון של מפלגות קומוניסטיות בעולם, שהקימו חזיתות שונות, וכך מלמד גם הניסיון שלנו בארץ. בטרם הקמת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש), פעלה המפלגה הקומוניסטית במציאות של בידוד עמוק בפוליטיקה הישראלית. הקמת החזית הייתה ביטוי לשאיפתה של המפלגה להרחיב את מעגל השפעתה בקרב ציבורים, קבוצות ואישים אשר לא הסכימו עם מלוא תפיסת עולמה הרעיונית. מה שאיפשר מהלך זה, הייתה ההתפתחות של שני מאבקים פוליטיים מתקדמים: מאבקה של האוכלוסייה הערבית נגד מדיניות האפליה הלאומית, ששיאו בשביתת יום האדמה (1976), ותנועת המחאה המזרחית של "הפנתרים השחורים", שקמה ב-1971 במחאה על האפליה העדתית ועל מדיניות הנצחת העוני.

מה שאיפשר את הקמת חד"ש, הייתה ההחלטה של הנהגת מק"י דאז, לשתף פעולה עם כוחות ואישים אשר אינם מזדהים, בשלב הזה, עם כלל האידיאולוגיה שלנו – לא עם המרקסיזם-לניניזם, ולא עם שלילתנו את תפיסת העולם הצינונית. מה שאיפשר את החיבור, הייתה הסכמה על תכנית מינימום פוליטית, בה סוכמו העמדות המשותפות לגבי סוגיות היסוד בעת הזו: שלום המתבסס על הקמת מדינה פלסטינית בצד מדינת ישראל, עם פתרון צודק לבעיית הפליטים בהתאם להחלטות האו"ם; שוויון זכויות לאומי ואזרחי לאוכלוסייה הערבית בישראל; הגנה על זכויות העובדים ותמיכה בצדק חברתי; התנגדות לאפליה עדתית ומגדרית, וכו'.

ניתן וצריך להקים חזית

על הנייר, היה ברור מה נדרש מהמפלגה ומה נדרש מהחזית. אולם בפועל, בשתי המסגרות התגלו קשיים וכשלים. במק"י התערערה הנורמה הארגונית של הצנטרליזם הדמוקרטי, ונחלש אופייה הלניניסטי והמהפכני של המפלגה, ויחד עמו – נחלשה גם יכולתה להעמיד משנה פוליטית ורעיונית מלאה וסדורה. במקביל, חד"ש לא מילאה את תפקידה כחזית רחבה, פלורליסטית ופתוחה, המתרחבת כל העת באמצעות צירוף קבוצות ואישים המקבילים את תכנית המינימום שלה.

כיום, לא ניתן להצביע על פער רעיוני משמעותי המפריד בין מי שהוא חבר במק"י לבין מי שהוא "רק" פעיל בחד"ש (למעט כשמדובר במרכיב שולי בחזית, המקדם בעקביות קו רעיוני הפוך לזה של מק"י). כך נהפכו שני הגופים לדומים מדי, ולכן – לכאלה שאינם ממלאים כראוי את מטרותם המקוריות.

בגליון האחרון של "זו הדרך" (26.3) החל תהליך של דיון בדבר האופן בו על מק"י וחד"ש להתמודד עם העלאת אחוז החסימה, נוכח המפלה הקשה שנחלה החזית בבחירות לראשות עיריית נצרת. **פדרו גולדפרב** קובע ובצדק במאמרו "החזית – לאן?", כי על המפלגה לבחון שינויים מהותיים באופן בו היא מתמודדת לבחירות, והצעתו היא לבנות "ברית פטריוטית" בין חד"ש לבין בל"ד. לעומתו, מציע **רג'א זעאתרה** לתחום את גבולות החזית החדשה בהתאם לשני עקרונות: "לא ציונים ולא ריאקציוניים".

להצדקת טענתו בדבר היותה של בל"ד כוח ריאקציוני ולא פטריוטי, הוא מציין את עמדותיה בנוגע לסוגיות הפוליטיות במזרח התיכון, ואת התייבבותה לצד התנועה האיסלאמית והממסד השלטוני כדי להכשיל את מועמדותו של ראמו גראייסי לראשות עיריית נצרת.

צודק זעאתרה בקביעתו כי בל"ד הוכיחה עצמה כמי שאין לראות בה בעלת ברית אפשרית להמשך. לא רק מהסיבות אותן ציין, אלא גם בשל עמדותיה הכלכליות, ובייחוד בשל האופן בו היא תופסת את שאלת השותפות היהודית-ערבית. במקביל, צודק גולדפרב כי התמורות הפוליטיות מחייבות אותנו למהלך של שינוי.

אני סבור כי הדיון באשר למי הם השותפים האפשריים למהלך שינוי זה הוא דיון חיוני, אך הוא מתנהל תוך דילוג על שלב מקדים וחיוני, והוא – עצם הדיון בשתי השאלות: מה תפקידה של המפלגה? ומה תפקידה של החזית?

מפלגה הומוגנית, חזית פלורליסטית

המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) שואבת את תפיסותיה הארגוניות ממשנתו של לנין. ככזאת, היא שואפת להיות מסגרת בה מתקיים דיון מתמיד לגבי כלל הסוגיות הפוליטיות המרכזיות, וכתוצאה מדיון זה – מתגבשות באופן דמוקרטי עמדות המפלגה, המחייבות את כלל החברים. אחדותה הרעיונית של המפלגה הקומוניסטית מאפשרת לה, ברמה העקרונית, לספק ניתוח חד וברור לסוגיות שונות, דוגמת התנגדותנו לאידיאולוגיה ולפרקטיקה של הצינונות, ניתוחינו על אודות ההתפתחויות האזוריות, והערכותינו לגבי האופן בו יש לממש את הצורך של העובדים בשינוי כלכלי וחברתי. מדובר בעקרון יסודי העומד בבסיס עבודתן של המפלגות הקומוניסטיות, וראוי כי מק"י תשוב ותחדד אותו. לעיתים נראה, כי לא רק שהזנחנו את העיקרון לפיו נדרשים חברי המפלגה להתייצב מאחורי העמדות שגובשו במהלך הדיון הדמוקרטי הפנימי, אלא אף זנחנו את הדיון הדמוקרטי עצמו. כפועל יוצא מכך, זנחנו את היכולת לספק ניתוח מעמיק של המציאות ושל האופן בו יש לשנותה.

איזו מפלגה ואיזו חזית

המשך מעמוד 4

מק"י זקוקה היום לחזית שמאל רחבה, לחזית אמיתית, כדי להתמודד עם האתגרים העומדים בפנינו. בעת שאנו מנהלים דיון על דמותה העתידית של החזית, עלינו לזכור כי יש לבנות אותה סביב מצע מינימום פוליטי, ולא סביב מצע מקסימום אידיאולוגי.

ניתן להישאר חלוקים לגבי הערכת אופייה של מהפכת אוקטובר ברוסיה, כל עוד נישאר מאוחדים בהתנגדות לתכניות אותן מקדמת הממשלה להפרטת מערכת החינוך ומערכת הבריאות. ניתן להישאר חלוקים בשאלת הערכת פועלם של א.ד. גורדון ושאר מנהיגי "העלייה השנייה", כל עוד נישאר מאוחדים בהתנגדות להפקעת אדמות הערבים-הבדואים בנגב במסגרת "תכנית פראוור" ולתכנית הממשלתית לגיוס צעירים ערבים לצבא.

כמובן, שההסכמות הפוליטיות הקונקרטיות לא מבטלות את ניהול הוויכוח הרעיוני עם שותפינו בחזית. נהפוך הוא: הליכה משותפת לאורך כורת דרך, וניהול מאבקים יחד מתוך מסגרת אחת, יסייעו לשכנע את שותפינו בחזית בצדקת תפיסת העולם שלנו. חזית הנהנית מרוחב פוליטי, תסייע למפלגה הקומוניסטית בהרחבת שורותיה ובהנחלת תפיסת עולמה לחוגים נוספים.

אם נשמור על עיניים פקוחות ונסתכל סביבנו, נראה כי ישנו פוטנציאל בלתי מבוטל להרחבת שותפויות המאבק שלנו, הן בציבור היהודי והן בציבור הערבי. את שותפינו לחזית שמאלית רחבה, חזית יהודית-ערבית של מאבק לשלום, לשוויון ולצדק חברתי, ניתן למצוא בקרב הצעירים הערבים-הבדואים הנאבקים נגד תוכנית פראוור, בקרב התארגנויות העובדים המיליטנטיות שקמו בשנים האחרונות, בקרב פעילים שעברו פוליטיזציה ורדיקליזציה במחאה החברתית של קיץ 2011, ובקרב הפעילות בארגוני הנשים, אשר לא רואות בחד"ש, במתכונתה הנוכחית, בית פוליטי המתאים עבורן.

עלינו לגלות נוכחות, לנהל דיאלוג ולעבוד לא רק עם קבוצות מגובשות ומאורגנות, אלא גם עם פעילים ואישים בודדים. אם נקים חזית שמאלית פלורליסטית מספיק, היא תוכל להיות כתובת עבור כל מי שרוצים את הגזענות, את הכיבוש, את האפליה ואת הפערים המעמיקים, ומוכנים להתארגן כדי לשנות את החברה שלנו.

ניב מיכאלי

בימת דיון

לקראת ועידת מק"י

מאמרי דעה רעיוניים ופוליטיים לבימת הדיון לקראת הוועידה שלא-מן-המניין של מק"י, נא לשלוח אל: zohaderekh@gmail.com

הח"כ החברתי ביותר: דב חנין

ארגון "המשמר החברתי" פרסם בשבוע שעבר (25.3) את המדד החברתי שלו, עם סיום כנס החורף של הכנסת, שם זכו חברי כנסת לציונים לגבי נוכחותם במליאה ובוועדות ולגבי הצבעותיהם בשאלות חברתיות. הח"כ המוביל במדד זה הוא ח"כ דב חנין (חד"ש).

המדד החברתי שעורכים אנשי הארגון בסיכומם של כל כנס ומושב כנסת, בודק כמה חברי כנסת הצביעו וכיצד, בהצעות חוק בעלות אופי חברתי או אנטי-חברתי. לצד מדד ההצבעות החברתי, מדדו ב-"משמר החברתי" גם את השתתפותם של חברי הכנסת, ובדקו לכמה הצבעות חברתיות-כלכליות הגיעו נבחרי הציבור, בלי קשר לאופן הצבעתם.

המשמר החברתי התריע בסיכום כנס החורף, כי חקיקת הבזק הקואליציונית, תוך דריסה של חברי האופוזיציה והקואליציה, הסבה נזק לכנסת והחלישה אותה עוד יותר.

הצעת חוק חדשה

תסייע לפגועי הנפש

הצעת חוק חדשה שהגיש ח"כ דב חנין (חד"ש), קובעת כי אדם בעל מוגבלות נפשית יוכל לבחור את בית החולים הפסיכיאטרי שבו יאושפז, גם אם אושפז בעבר במקום אחר. בנוסף, לפי הצעת החוק, פגוע נפש יוכל לתת הוראה מקדימה שבה יקבע באיזה בית חולים ברצונו להתאשפז, או למנות אדם שיחליט עבורו – אם בעת אשפוז עתידי לא יהיה כשיר לקבל את ההחלטה.

את הצעת החוק יזמו בני הזוג דליה וירצברג רופא וצביאל רופא, שניהם מתמודדים עם מחלות נפש, שנאבקים בנושא הסדרי האשפוז הפסיכיאטרים בשנים האחרונות. כיום, פגועי הנפש משוללי זכות בחירה וכפופים ל"הסדר האזוריות", שבו הם מנותבים לבתי חולים באופן קשיח לפי מקום מגוריהם – בלי יכולת תמרון בין המוסדות, ובלי התחשבות ברצונם. זאת, בניגוד לחולי סרטן וחולים "כלליים", שזוכים לדרגות שונות של בחירה במוסד המטפל. מאבקים של בני הזוג כלל עתירות לבג"ץ בטענה כי ההסדר שכובל אותם לבית חולים אחד פוגע בשוויון, באוטונומיה ובכבוד האדם של בעלי המוגבלות.

בעקבות עתירתם הראשונה הוציא משרד הבריאות נוהל שהיה אמור להגמיש את ההסדר, אך לטענת פגועי הנפש היה בלתי-מספק ואף הוסיף קשיים בירוקראטיים. עתירה נוספת שלהם נמחקה לפני שלושה חודשים. כעת מתכוננים בני הזוג להפיכת מאבקים לציבורי, בתקווה להוביל לחקיקה.

מערכה בהולנד נגד הגזענות

השמאל העקבי הכפיל את כוחו בבחירות המקומיות, הימין הקיצוני הסית נגד מהגרים

נאט איתמר שחר

במספר תחנות משטרה דיווחו כי קצב הגשת התלונות שיבש את עבודת השוטרים, ואתר האינטרנט של משטרת הולנד – המאפשר הגשת תלונות מקוונת – כמעט קרס.

מהמועצה המרכזית של יהודי הולנד נמסר כי נאומו של וילדרס היה "גזעני ומזעזע", ומהווה "תזכורת לא נעימה" עבור בני העם היהודי. שני חברי פרלמנט ממפלגתו של וילדרס הודיעו כי הם עוזבים את הסיעה בעקבות הנאום. ראש הממשלה מרק רוטה מהמפלגה הליברלית, הכריז כי בניגוד לעבר, הפעם תסרב מפלגתו להקים קואליציות מקומיות עם מפלגתו של וילדרס.

אולם יש לציין כי ההסתה הלאומנית היא גם נחלתם של הליברלים, שפרסמו ברוטרדם במהלך קמפיין הבחירות שלטי חוצות עליהם נכתב: "ברוטרדם אנו מדברים הולנדית". זאת, דווקא בעיר מגוונת ורב-תרבותית, שכמחצית מתושביה מדברים שפה נוספת בביהם. ההסתה נגד זרים באירופה אינה רק נחלתו של הימין הקיצוני, אלא של הימין הליברלי כולו, והיא מגיעה למימדים חדשים ומפלצתיים שהשמאל העקבי יצטרך להתמודד עמם. מצער לראות, כי דווקא בתקשורת בישראל לא טרח איש לדווח על התבטאותו החמורה של וילדרס. האם זה כיוון שוילדרס נחשב "ידיד ישראל", או כיוון שגם כאן, במשפחת השליט, יש מי שמזדרז להכריז כי "אנחנו לא מרוקאים"?

SP

הישג למפלגה הסוציאליסטית ההולנדית (SP): מפלגה מרקסיסטית זו, המייצגת את הקוטב השמאלי העקבי בפוליטיקה בהולנד, הכפילה את כוחה בבחירות המקומיות שנערכו בסוף חודש מארס: מ-226 חברי מועצה מכהנים – ל-443. המפלגה הכפילה את כוחה בבירה אמסטרדם ובעיר השנייה בגודלה רוטרדם, והפכה למפלגה הגדולה ביותר בעיר האוניברסיטאית הגדולה ניימכן שבמזרח הולנד. ראש העיר המכהן מטעם הסוציאליסטים בעיר הירלן שבדרום המדינה, הוכתר לאחרונה בתקשורת בתור ראש העיר הפופולארי ביותר בהולנד, והמפלגה הגדילה את כוחה בעיר מ-9 ל-11 מושבים. זאת, בעקבות מאבקו הנחוש של ראש העיר בעוני ופעילותו למען פיתוח השירותים הציבוריים בעיר, דווקא על רקע מדיניות הקיצוצים שהממשלה המרכזית כופה על השלטון המקומי.

המפלגות המרכיבות את ממשלת האחדות הלאומית – המפלגה הליברלית ובעיקר מפלגת העובדים (PvdA) הסוציאל-דמוקרטית – ספגו מפלות צורבות, ואיבדו כשליש מכוחן. הסוציאל-דמוקרטים לא עשו דבר כדי לממש את המצע החברתי אותו הציגו בבחירות האחרונות לפרלמנט. זו כנראה הסיבה לכך שלאשונה מאז מלחמת העולם השנייה, הם איבדו את ראשות עיריית אמסטרדם. את הבכורה באמסטרדם ובערים נוספות השיגה המפלגה הליברטריאנית D66, שאמנם מציגה לבחוריה מצע פרוגרסיבי-דמוקרטי, אולם נעדרת ממנו הראייה המעמדית והחברתית.

"מפלגת החירות" (PVV) הימנית-קיצונית, שהיא המפלגה השלישית בגודלה בפרלמנט, התמודדה רק בערים האג ואלמיר. המפלגה – בראשה עומד הפוליטיקאי הגזען חירט וילדרס – הגדילה את כוחה בשתי ערים אלו, תוך שימוש בהסתה גזענית חמורה נגד אזרחי הולנד ממוצא מרוקאי. בליל הבחירות, עם היוודע התוצאות, חגגו פעילי המפלגה במטה הבחירות בהאג. כאשר וילדרס עלה לנאום ושאל "האם אתם רוצים בעיר הזו ובהולנד יותר או פחות מרוקאים?", קהל תומכיו ענה בקריאות קצובות: "פחות מרוקאים! פחות מרוקאים!". על כך השיב וילדרס: "אז אנחנו נדאג לזה!".

וילדרס ידוע בהתבטאויותיו הגזעניות והפופוליסטיות, אולם הסתה חמורה זו הגדישה את הסאה: פעילים הולנדים ממוצא מרוקאי הגיעו לתחנת משטרה, והגישו תלונה נגדו בעקבות התבטאויותיו הגזעניות. מאות אזרחים הולנדים נוספים הגישו תלונה במשטרה, ודף הפייסבוק שהוקם לתמיכה ביוזמה צבר תוך יומיים למעלה מ-83,000 תומכים.

הישגים לקומוניסטים

בבחירות המקומיות בצרפת

המפלגה הקומוניסטית הצרפתית נותרה הכוח המרכזי ב-94 רשויות מקומיות, ומועמדיה נבחרו לראשונה לראשות 12 רשויות בבחירות שהתקיימו בשבוע שעבר (23.3). בשבוע הבא צפוי להיערך הסיבוב השני של הבחירות, וב-32 רשויות יש לקומוניסטים סיכוי רב לזכות בראשות. המפלגה נותרה הכוח המרכזי ביישובי הפריפריה של פאריס, המכונים "הפרברים האדומים". בין הרשויות בהן זכו הקומוניסטים ברוב: ורמבלה (69%), קונט (67%) ולה ורייר (60%). המפלגה הקומוניסטית הציגה 7500 מועמדים לראשות הרשויות או למועצות הערים, ונותרה הכוח השלישי במספר הנבחרים במישור המוניציפאלי, לאחר הימין השמרני והמפלגה הסוציאליסטית.

עוד עולה מתוצאות הבחירות שמועמדי מפלגת הימין הקיצוני "החזית הלאומית" זכו בהישגים משמעותיים (5% מהקולות, לעומת 0.9% בבחירות הקודמות). מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית, פייר לורן, קרא לאזרחים להצביע בסיבוב השני של הבחירות, כדי לחסום את דרכו של הימין הקיצוני.

עימות, מעשי הרג ואחריות

מאת תמר גוז'נסקי

המחבר מזכיר את רכישות הקרקע בידי התנועה הציונית ובידי יהודים כפרטים. אך לטעמי אינו מעניק את המשמעות הראויה לתפיסת חזקה טריטוריאלית ולנישול של הארסיים הערבים שעבדו אותן – מהלכים שלא היו אפשריים בהיקף ובשיטתיות שנעשו אלא בחסות המנדט הבריטי, חוקיו, שוטרי ומערכות המשפט והכליאה שהקים. עניין זה מתקשר עם האזכור המזלזל למדי של המחבר בתפקיד של השיטה הבריטית של 'הפרד ומשול' בטיפוח הסכסוך בין יהודים לערבים, אותו הוקיעו גופים פוליטיים כמו המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית.

מדיניות הפרד ומשול

בהקשר של ניתוח אירועי הדמים בשנת 1929, כמו גם של העימות הלאומי בשנים שלאחר מכן, נודעת חשיבות מהותית להבנת המדיניות הבריטית בכל הארצות שבשליטתה. בהטלת האחריות ההיסטורית לסכסוך הלאומי בפלשתינה (כמו גם בהודו, בקפריסין ועוד) על המדיניות הקולוניאלית של 'הפרד ומשול', אין הכוונה שהבריטים באמצעות חיילים ושוטרים במדים וללא מדים הם שארגנו כל תקרית דמים וכל מעשה טבח.

אם מטרת השלטון הבריטי הייתה, כפי שציין המחבר במובאה לעיל, להפוך את פלשתינה ליהודית, הוא נקט שלל שיטות כמו העדפה ליהודים במתן זכויות להפקת אוצרות טבע, כמו מערכת חינוך ירודה לערבים, כמו היקף ההוצאות להורג של ערבים, וכמו עצימת עין נוכח עסקות קרקע מפוקפקות. בספר עצמו מתוארים מקרים של איחור בהגעת שוטרים בריטים למוקדי חיכוך ואלמות, או של אי-התערבותם באירועי דמים, למרות שהתחנה הייתה בסמוך. הבריטים דאגו לא ליהודים ולא לערבים, אלא להבטחת המשך שלטונם בפלשתינה ולחיוזוק השפעם באזור. לכן הם דיכאו בכל האמצעים שעמדו לרשותם כל התארגנות וכל תעמולה בעד עצמאות מדינית של פלשתינה, ויזמו "פתרונות" ההולמים את מטרותיהם. הניסיון הקולוניאלי שצברו לימד אותם, כי עימות, סכסוך ופיצול על רקע לאומי, דתי או עדתי הם מכשירים יעילים בידיהם.

המסקנה העיקרית של המחבר, כי עימותי הדמים ב-1929 חיזקו באופן חסר תקרים את הליכוד הפנימי של כל אחת מהקהילות, היהודית והערבית, על מגוון ערותיה, והניבו עימות לאומי חזיתי חריף, שתוצאותיו השליליות ניכרו לאורך דורות – אך מחזקת את המסקנה לגבי הרווח המדיני, שהפיקה המדיניות הבריטית של "הפרד ומשול" מהאירועים בשנת תרפ"ט.

וקפיצה לימינו

אין כוונת הביקורת שנמתחה לעיל לקבוע, כי משעה שקיימים כוחות אימפריאליסטיים (ראה ערך ארצות-הברית), הכול נתון בידיהם. העמים (במובן של המוני העם) יכולים לפרוק שלטון זר, לבנות שיתוף פעולה נגד דיכוי כלכלי-חברתי, לעצב לעצמם חיים של שלום המכבדים את הזולת. חשוב שברוח זו סיכם הלל כהן את מחקרו החשוב בהדגישו שיש אופציה אחרת, "שמעשי ההרג בתרפ"ט, ומעשי הרג אחרים של יהודים בערבים וערבים ביהודים, שהיו ושעלולים להיות, אינם גזרת גורל" (עמ' 396).

"תרפ"ט, שנת האפס בסכסוך היהודי-ערבי", מאת הלל כהן, הוצאת עברית וכתר, 2013, 435 עמודים

גישה לא שגרתית בעבודות של היסטוריונים ישראלים נקט ד"ר הלל כהן בספרו "תרפ"ט": בעבודת נמלים של חיפוש במקורות ראשוניים ככל האפשר, ניסה הלל כהן לברר את העובדות לגבי מה שנהוג לכנות בעברית "מאורעות תרפ"ט" (1929). לשם כך נבר בזיכרונות שכתבו עדים לאירועים, יהודים וערבים, בפרוטוקולים של בתי המשפט הבריטיים שדנו נאשמים יהודים וערבים במעשי פרעות וטבח, ובספרים ובעבודות אקדמיים שהוקדשו לנושא.

התוצאה היא – תיאור כל אירוע מנקודות ראות של התוקפים והקורבנות, של אישים ערבים ויהודים, של ההנהגות של האוכלוסייה היהודית והערבית ושל כתבות בעיתוני התקופה. למרות שמתקבל לכאורה פסיפס נוסח הסרט הנודע "רשומון", מוביל המחבר את העדויות וההתייחסויות למה שהוא מסיק כהשתלשלות האירועים.

הספר מרתק ומסיר מהידע שנשאב ממערכת החינוך שכבות של דעות קדומות. כך בוחן המחבר את הסיבות לכך שברושלים ובצפת התרחשו התנגשויות דמים, בעוד שבעיר מעורבת כמו טבריה לא קרו אז אירועים דומים. הוא גם מדגיש שוב ושוב את אומץ לבם והקרבנות העצמית של אותם תושבים יהודים וערבים אשר חירפו נפשם כדי להציל את שכניהם, קורבנות של מתקפות דמים.

אולם העיסוק בפרטים, החשוב כשלעצמו, אינו נותן תשובה הולמת כאשר דוחקים הצידה את השאלה של שורשי העימות הלאומי בפלשתינה בהקשר הרחב של האינטרס של בריטניה בשליטה בשטח, במשאבים ובמאחזים אסטרטגיים.

תפקיד השלטון הבריטי

הלל כהן מקדיש מקום מסוים לשאלת האימפריאליזם והקולוניאליזם בהקשר של התנאים ששררו בפלשתינה תחת שלטון המנדט הבריטי. הוא מצביע על המדיניות של מעצמות אירופה, אשר במסגרת מאמציהן להשתלט על שטחי האימפריה העות'מאנית שנחלשה, נטלו תחת חסותן יהודים שחיו בפלשתינה וכן סייעו להגירת יהודים אליה. ומוסיף המחבר:

"ערביי הארץ היו מודעים לכך, וניתחו את הדבר כמהלך אירופי-יהודי משולב לבנות בארץ בסיס טריטוריאלי יהודי-מערכי, על חשבונם של ערביי פלסטין" (עמ' 45).

באחרית הדבר לספרו, מקבל כהן בפה מלא את מה שהוא מכנה "התמונה ההיסטורית הרחבה יותר", לפיה "היהודים באו לארץ למן שלהי האימפריה העות'מאנית בחסות אירופית (בעיקר בחסות בריטית) במטרה להפוך אותה ליהודית, וכפועל יוצא להפוך את תושביה הערבים למיעוט בארצם" (עמ' 390).

אלפים בהפגנות יום האדמה

הסכמנו להתפשר ולהסתפק במשרה של 12 שעות שבועיות, אבל גם לזה נענינו בשלילה".

יצוין כי במכללה האקדמית ת"א-יפו התקיימה בשבוע שעבר (25.3) הפגה בהשתתפות כמאתיים מאנשי הסגל, בה נאמה, בין היתר, גם חברת הוועד המרכזי של מק"י, **נועה לוי**, אשר משמשת כסגנית יו"ר ארגון הסגל האקדמי הזוטר באוניברסיטת ת"א.

פסק דין: "מעריב" יפצה עיתונאי שפוטר

בית-הדין הארצי לעבודה דחה בשבוע שעבר את בקשתו של בעל ההון שלמה בן-צבי, אשר רכש בשנה שעברה את "מעריב", לעכב את ביצוע פסק הדין לפיו עליו לשלם לעיתונאי חגי מטר סכום של 100 אלף שקל.

מטר – ששימש יו"ר ועד העיתונאים ב-"מעריב" – לא הועסק מחדש בעיתון לאחר רכישתו. בחודש ינואר פסק בית-הדין האזורי לעבודה כי בכך נקטה הנהלת "מעריב" אפליה אסורה, וזאת בין היתר בשל פעילותו הפוליטית.

צילום: ריואיצי הירוקאוה

הפגנת יום האדמה ב-1977

הפגנות לציון יום האדמה התקיימו בשורה של יישובים ברחבי הארץ. ב-28 במאס התקיימה הפגנת יום האדמה בכרמיאל, בסולידריות עם תושבי הכפר ראמיה, המתגוררים על אדמתם עוד מלפני הקמת מדינת ישראל. אדמתם הופקעה מהם בשנות השבעים במסגרת התכנית "לייהוד הגליל", והכפר הפך לחלק מהעיר כרמיאל. כיום, מרחפת מעל ראמיה סכנת הריסת הבתים ופינוי בכוח.

בעכו העתיקה התקיים אירוע יום האדמה, בהשתתפות מזכיר חד"ש איימן עודה. מק"י וחד"ש הפיצו כרוז בעיר, בו הזמינו את הציבור להשתתף באירוע והתריעו מפני האיומים לדחוק את התושבים הערבים מחוץ לעיר. בנצרת התקיים אירוע פוליטי-אמנותי, שאורגן במשותף בידי חזית נצרת הדמוקרטית, בנק"י ותנועת "בני הכפר".

הפגנת יום האדמה המרכזית התקיימה השנה בעראבה, והשתתפו בה אלפי מפגינים.

מורצים בשנקר ובמכללה האקדמית

ת"א-יפו הכריזו על שביתה בת יום

מורצים במכללה האקדמית ת"א-יפו ובמכללת שנקר הודיעו כי בכוונתם להשבית את הלימודים ליום אחד (בשנקר ב-2 באפריל, ובמכללה האקדמית ת"א-יפו – יום קודם לכן). על שתי השביתות הוכרוז משום שאין התקדמות במשא-ומתן בין המרצים מן החוץ – המהווים 75% מסגל ההוראה – לבין הנהלות של שתי המכללות.

במכתב ששלח איגוד המרצים מן החוץ בשנקר נכתב, כי "לצערנו הנהלת שנקר מציעה לנו מתווה רע, שייקבע אפליה קשה שלנו לעומת המקבילים שלנו באוניברסיטאות: בעוד שעבור מרצה מן החוץ באוניברסיטה משרה מלאה היא 10 שעות שבועיות, לנו מציגים משרה מלאה בת 14 שעות!

חוג אחווה

שדרות בן גוריון 39, חיפה

ביום ד', 2 באפריל, בשעה 19:30, יתקיים דיון פתוח בנושא

המתקפה על המרחב הדמוקרטי

במערכת החינוך

בהשתתפות **שרף חסאן**, מנהל מחלקת החינוך באגודה לזכויות האזרח; **מיכל שקולניקוב**, פעילה בקבוצה "אני מורה פוליטי/ת"; **גל אורון**, פעיל במועצת המורים לאזרחות ובתנועת המורים. מנחה: **נביל סמור**, יו"ר סיעת חד"ש בהסתדרות המורים. הכניסה חופשית.

ניתן לקבל את "זו הדרך" מדי שבוע בדואר אלקטרוני או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לנסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205, תל-אביב, מיקוד 6126102